

Kedvezőbb a helyzet az *óvatolt váltók* számánál és összegénél: 1926-ban az óvatolt váltók száma 206 ezer volt 1820 millió leva értékben, 1927-ben pedig 199 ezer váltót óvatoltak 1.585 millió leva értékben, úgyhogy a csökkenés 235 millió levára rúg.

Munkapiac.

Az elmúlt év folyamán az átlagos *munkabér* fejekint férfiaknál 85,5, nőknél 44 leva volt. Férfimunkásoknál legmagasabb volt az átlagos munkabér az ércbányászatban (115 leva), legalacsonyabb a textiliparban (73 leva). Női munkásoknál legmagasabb volt a grafikai iparban (55 leva), legalacsonyabb a papíriparban (32 leva).

Munkanélküliség. A munkanélküliek számát Bulgáriában nemcsak a gazdasági válság, hanem két más tényező is befolyásolja, még pedig egyrészt az Orosz-, illetőleg a Törökországból jött örmény menekültek, másrészt pedig a csereakció folytán az országba jött bolgár kisebbségek.

Az orosz menekültek száma fokozatosan csökken. Míg az állami szénbányákban 4 évvel ezelőtt 6.000 orosz munkás volt alkalmazva, számuk jelenleg már csak 560. A menekültügyi kölesön lehetővé teszi bizonyos investíciós munkálatok végzését, ami szintén csökkenteni fogja a munkanélküliek számát.

1927 végén a munkanélküliek száma kb. 120.000 körül mozgott. Ebből 50.000 volt a mező-

gazdasági munkások száma, 63.500 az ipari munkásoké és 6.500 a kereskedelmi alkalmazottaké. Az összlakosság számához viszonyítva a munkanélküliek száma elég magas. Munkanélküli segély nincs.

Kivándorlás.

1927 folyamán a *kivándoroltak* száma 18.949 volt. Ebből a számból 17.500 Európa különböző országaiba, 1.449 pedig Amerikába és Ausztráliába vándorolt ki. Ezzel szemben a *bevándorlás* csak 162 személyt számlált. Hogy ily csekély a bevándorolt külföldiek száma, annak okai: a gazdasági válság, a munkanélküliek nagy száma és az aránylag alacsony munkabérek.

A Bulgáriában élő *magyarok* száma állandó csökkenést mutat, a jelenlegi becslések szerint nem haladja meg a 800-at, amely számban már a családtagok is bent foglaltatnak. Ezzel szemben két évvel ezelőtt a magyarok száma még kb. 1.000-re rúgott. Ez állandó csökkenésnek okai ugyanazok, mint a bevándorlók nagyon csekély számának.

A még itt levő munkások helyzete sem mondható jónak. Foglalkozásuk szerint a legtöbben vas-, fém- és építőmunkások, malommunkások és hajózási alkalmazottak. Az intellektuális elemek a bankpályán helyezkedtek el, vagy pedig kereskedelmi ügynökséggel vagy külföldi cégek képviselőivel foglalkoznak.

Württemberg.

Württemberg.

A wünneni m. kir. konzulátus gazdasági jelentése az 1927. évről.

Az 1927. évi általános német konjunktúra Württemberg szempontjából csak munkakonjunktúrát jelentett fokozottabb foglalkoztatással és megnagyobbodott munkateljesítménnyel. A megnövekedett munkateljesítménnyel és intenzívebb gazdasági tevékenységgel nem állott arányban azonban a munkahozam, úgyhogy a württembergi gazdaság elmúlt évi összmérlege túlnyomólag csak kielégítőnek minősíthető.

1927-ben a birodalomban a munkanélküliek számának erős csökkenése volt észlelhető. Württembergben a munkagörbe ezen nemzetgazdaságilag örvendetes alakulása relatíve még kedvezőbben fejlődött. Míg a gazdaságilag egyáltalában ki nem elégtő 1926. év 51.000 munkanélkülivel zárult, addig ez a szám 1927 márciustól kezdve erősen csökkenni kezdett és az év vége felé már csak 2.500 munkanélkülit mutattak ki, ami kb. egyhuszada az év elejei számnak.

A foglalkoztatott munkások számának megfelel a produkció rohamos megnövekedése is, ami

a termelési statisztika magas számaiban, a külföldi nyersanyagok behozatalának erős megduzzadásában s a közlekedés rohamos fejlődésében tükröződik vissza.

A munkahozam elégtelen volta a württembergi termelés önköltségeinek magasságában leli eredetét. Az önköltségi árak csökkentése céljából megragadott intézkedések, mint pl. az üzemek racionalizálása, fúziók, takarékoskodások és üzemegyszerűsítések, csak szerény eredménnyel jártak, úgyhogy a württembergi ipari termelés csak igen nehezen állta meg a helyét a belföldi és külföldi versenyben. A termelési költségek megdrágulása az óriási adó- s szociális terhekre vezethető vissza, amelyeket a Dawes-javaslatban előrelátott általános terhek is nyomasztólag szaporítanak. A württembergi gazdaság éppen ennélfogva az egész éven keresztül az önköltségi válság alatt szenvedett. A normális fejlődést gátló momentumok kialakulását előmozdították a kedvezőtlen pénz- és hitel-, külkereskedelmi és tarifális viszonyok is.

A württembergi közigazdaságnak magas munkateljesítményei az elmúlt évben saját eszközökkel nem voltak finanszírozhatók. Az inflációs korszak pénzügyi pusztításai, a pénzegység szanálásának radikális kúrája, a munkahozamnak felemésztése, a nagy adó- és szociális teljesítmények, az üzemek racionalizálása annyira igénybevették a pénzpiacot, hogy azon normális viszonyok nem tudtak kialakulni s az az elmúlt évben igen nyomott és feszült volt és fejlődése egy valóságos depresszió jegyében folyt le. Mivel a szükségelt tőkének a belföldön való megszerzése majdnem lehetetlenné vált, ez a körülmény fokozottabb mértékben kényszerítette a württembergi közigazdaságot arra, hogy külföldi kölcsönöket és hiteleket vegyen igénybe. A külföldi hiteleknek beözönlése és a gazdasági ténykedésnek ezekre való alapítása nem egy ízben igen válságos helyzetbe sodorta a württembergi közigazdaságot.

A württembergi közigazdaság elmúlt évi helyzetére kedvezőtlenül hatott ki továbbá a nyilvános közlekedési intézetek tarifapolitikájának egyoldalúsága. Württemberg messze esik a tengeri kikötőktől, de messze esik a belnémet őstermelési helyektől is, úgyhogy a jobbára a készgyártásra beállított ipara kétszeres fuvarmegterhelést kénytelen elviselni, ami az ipari készgyártmányok árait nagyon megnöveli, úgyhogy ezekkel az árakkal csak nehezen lehet a világgpiacokon érvényesülni.

A württembergi közigazdaságnak elmúlt évi képe külsőleg általában ugyanazt a konjunktúrális fejlődést mutatja, mint a Németbirodalom többi gazdasági egységei; bensőleg élesen emelkednek ki azok a bajok, amelyekben a gazdasági organizmus szenved s amelyek a gazdasági diagnózis megállapításánál különös fontos szerepet játszanak.

Terület és népesség.

Württemberg területi nagysága szerint a negyedik helyet foglalja el a német államok között 19.507 km² területével. Lakosságának száma 1910 óta a következőképpen alakult:

A népszámlálás éve:	A lakosság száma:
1910.	2,437.574
1919.	2,518.773
1925.	2,580.235

A lakosság 41,7%-a a mezőgazdasági termelés, 49,6%-a az ipar, kereskedelem és közlekedés keretébe tartozik, míg a fennmaradó rész egyéb foglalkozási ágak között oszlik meg.

Őstermelés.

Württembergben a mezőgazdasági művelés alatt álló terület 1927-ben összesen 1,209.343 hektárt (1926-ban 1,202.341 hektárt) tett ki. Ebből a *szemesterményekkel* bevetett terület 1926-ban és 1927-ben a következő volt:

A termény megnevezése	Bevetett terület hektárokbán	
	1926.	1927.
Búza	81.991	84.954
Tönköly	72.513	75.906
Rozs	28.594	25.679
Árpa	98.301	101.385
Zab	102.853	103.924
Összesen	384.252	391.848

A szemesterményekkel bevetett terület 1927-ben 7.596 hektárral növekedett. Ez a szaporulat egyrészt a bevetett termények változására, amit a Württembergben még mindig nagy szerepet játszó váltógazdálkodás indokol, másrészt pedig az árviszonyokra vezethető vissza.

A *hüvelyesekkel*, fontosabb *kapás- és takarmánynövényekkel* bevetett terület 1926-ban 295.365, 1927-ben 300.799 hektárt tett ki.

A fontosabb termények 1926. és 1927. évi terméseredményeit a következő táblázat mutatja be:

A termény megnevezése	A terménymennyiség 1000 német mázsában (1 német mázsa = 50 kg)		Hektáronkénti átlaghozadék német mázsában	
	1926.	1927.	1926.	1927.
Kenyérmagvak	3.896	4.089	20 7	20 9
Árpa	2.457	2.622	24 5	25 6
Zab	2.780	2.447	27 0	23 6
Lóbab	84	97	22 4	25 0
Borsó	59	65	17 4	18 6
Bükköny	43	51	16 4	18 4
Burgonya	10.210	16.417	124 4	196 2
Kalarábé, murokrépa	20.268	25.780	397 2	574 4
Cukorrépa	2.965	4.069	471 8	569 2
Lóhere, lucerna	49.951	53.571	105 4	119 8

Az 1927. évi terméseredmények csaknem kivétel nélkül nagyobbak voltak az 1926. éviéknél. A terméshozam aránylagos kedvező fejlődése elsősorban a jobb időjárási viszonyoknak tulajdonítható. Minőségileg az aratás azonban sok kívánnivalót hagyott. A kenyérmagvak minősége általában igen rossz, tápértéke pedig minimális volt. Kielégítő volt minőségileg a burgonya- és takarmánytermés, bár e fajtákban az év folyamán különböző betegségek nagy pusztítást vittek véghez.

Kedvezően alakult 1927-ben a *szőlészet* helyzete is. Bár az elmúlt évben a művelési felület 144 hektárral kevesedett s az év folyamán több ízben fellépett kártevők sok esetben erősen megdézsmáltak a termést, a szüret mégis, úgy minőségileg, mint pedig mennyiségileg kielégítette a várakozásokat:

É v	A művelés alatt álló terület nagysága ha-ban	A mustermés mennyisége hl-ben	Átlagtermés hektáronként hektoliterben
1926.	10.708	42.869	4.0
1927.	10.564	89.273	8.5

Württembergben az elmúlt évben összesen 332 község foglalkozott szőlőtermeléssel.

Württemberg klimatikus viszonyai különösen alkalmasá teszik az országot a *gyümölcsstermelésre*, amiért is Württembergben van a Rajna vidékeken kívül Németország legfejlettebb gyümölcskultúrája. Az egyes gyümölcsfajtákról és a termelt gyümölcsmennyiségről az alábbi összeállítás nyújt áttekintő képet:

A gyümölcs neve	A termelt mennyiség német mázsában	
	1926.	1927.
Alma	1,078.446	2,043.060
Körte	740.321	786.740
Szilva	64.236	95.570
Cseresznye	24.066	27.382
Összesen	1,907.069	2,952.752

Württemberg fontos szerepet játszik ezenkívül mint gyümölcsstranzitópiac. A forgalomba kerülő árut jobbra gazdasági célokat szolgáló ú. n. hulladékgyümölcs képezi, amely a fejlett württembergi és rajna- és földi konzerviparban nyer feldolgozást.

Württembergben 1926-ban 81 és 1927-ben 89 község foglalkozott *komlótermeléssel*. Az 1926. évi katasztrofális komlótermés után 1927-ben igen kedvező termés volt. Mindamellet a württembergi komlótermelés súlyos válságba került, mivel a cseh konkurrencia folytán áruja úgyszólván eladatlan maradt. A komlóval bevetett terület 1926-ban 1.510, 1927-ben 1.719 hektár volt, 1926-ban 4.4, 1927-ben 8.4 német mázsa hektáronkénti átlaghozadékkal.

A *mezőgazdaság általános helyzete*. A német mezőgazdasági termelés válságszerű megrázkódása természetszerűleg a württembergi mezőgazdaságot is súlyos válságnak tette ki. Azok az okok, amelyek a német mezőgazdasági termelés válságát előidézték, a württembergi mezőgazdaságban annak szervezetlensége miatt kétszeresen éreztették hatásukat. Württemberg mezőgazdasága a földrajzi fekvés következtében természetes ellátója lehetne az ipari Rajna-, Ruhr- és Wesztfáliai vidékeknek. Ezt az előnyét azonban a württembergi mezőgazdaság nem tudta eddig kellően kihasználni. Mindenekelőtt erősen visszamaradt a württembergi mezőgazdasági termelés a standardizálás és típusstermelés tekintetében, amely körülmény igen hátrányos helyzetbe hozta azt az idegen konkurrenciával szemben. Míg tehát a birodalom többi részeiben a nyo-

masztó eladósodás és növekvő adó- és szociális terhek képezik a mezőgazdasági termelés főproblémáit, addig Württembergben a standardizálás kérdése foglalkoztatja főképen. Az agrármozgalmak ennélfogva Württembergben jobbra ezen hiányok kiküszöbölésére irányulnak.

Allattenyésztes. A német birodalmi kormányának a német állattenyésztés fejlesztése érdekében hozott védelmi intézkedéseinek hatása alatt egyes szövetséges államokban az állatállomány végösszegei ugrásszerűen emelkedtek. Württembergben az állatállomány csak igen lassan követi ezt a többi államokban általában észlelhető fejlődési tempót és a két utolsó évben a következőképen alakult:

Időpont	Ló	Szarvasmarha	Sertés	Juh	Kecske
1926. XII. I.	111.302	1,026.378	538.845	181.725	118.015
1927. XII. I.	110.312	1,066.243	567.041	170.469	104.279

Halászat. A német belvízi halászat legjelentékenyebb ágazat a württembergi bodeni tavi halászat képezi, ami Württemberg népességének egy fontos jövedelmi forrása.

Ipar.

Württemberg természeti kincsekkel igen moshán van ellátva. Ipara a két legfontosabb nyersanyagot, a vasat és szenet nélkülözi. Éppen ezért a termelés már elejétől kezdve a nyersanyagok és félgyártmányok beszerzésével járó fuvarköltségekkel van megterhelve. A mellett hiányzanak a nagy víziutak is, amelyek a főbb ipari vidékekkel olcsóbb érintkezést tennének lehetővé. Mindamellet sikerült Württembergnek speciális ipart felépítenie, amely nem egy tekintetben tipikus jellemvonásokat hord magán. Lehetővé tette ezt az országnak rendelkezésére álló kitűnő munkaerő, amely különösen ipari finommunkára bizonyult alkalmasnak.

A württembergi ipar strukturális összetételét tekintve megállapítható, hogy az jobbra készgyártásra van beállítva. A württembergi ipar különleges összetétele ugyan lehetővé teszi azt, hogy a mutatózó konjunktúrát azonnal kövesse és kiaknázza, de ugyanakkor sokkal kisebb mértékben ellentálló olyan bajokkal szemben, amelyek a német gazdaság összorganizmusán belül mutatkoznak.

Az egyes iparágak helyzete az elmúlt évben a következőképen alakult:

Textilipar. Minden egyes szakmában az üzletmenet kielégítő volt, általában panaszkodtak azonban a súlyos adó- és szociális terhek és a kint lévő pénzek lassú beérkezése miatt. A textilipari üzemek száma az 1925. évi üzemi számlálás adatai szerint 4.014 volt 82.104 foglalkoztatott munkással.

1. A *fonódák* egész évi konjunktúrára tekintenek vissza, amely csak az év vége felé hanyatlott a növekvő belga és francia verseny folytán.

2. A *szövődék* helyzete ugyancsak a konjunktúra jegyében folyt le. Az elhelyezés jobbra csak a belföldre terjedt ki. Az export, amely főképen Skandináviába, Svájcba, Németalföldre, Olaszországba és Ausztriába irányult, igen csekély volt.

3. A *kötöttárúk* üzlete az egész éven keresztül jó volt. Az előállított áruk 50%-a exportra került.

4. A *gyapjúáru* *produkción* erős áremelkedési alaptendencia volt észlelhető, ami több ízben elhelyezési zavarokat idézett elő, mivel a fogyasztás vonakodott a kívánt árakat megadni.

A *gépiparnál* általános volt a panasz, hogy a magas közterhek a keresetet felemésztették. Sokat szenved a gépipar a vásárok és kiállítások túltengése miatt, amelyeken konkurrenciális okokból részt kell vennie, a nélkül, hogy megfelelő hasznot láthatna. Az üzleti helyzet azonban általában jó volt. Az üzemek száma 1925-ben 2.103 volt, 65.275 munkással.

Vas- és fémáruipar. Ez az iparág az elmúlt évi konjunktúrát majdnem teljes egészében élvezte. Az üzemek kivétel nélkül teljesen foglalkoztatva voltak. Az elhelyezési viszonyok is, az előző évekhez viszonyítva, igen kedvezően alakultak. Ezen iparágban is sokat panaszkodtak a kintlévőségek nehéz befolyása miatt. Az üzemek száma 1925-ben 8.246 volt, a munkásoké 50.130.

Az *óraiiparnak* gazdasági helyzetét általában jónak ítélik meg. A belföldi elhelyezés kielégítő volt, csak az exportüzlet hagyott sok kívánnivalót hátra.

Az *arany- és ezüstáruiparban* általános üzleti felélénkülés volt megállapítható. Élénk kereslet mutatkozott az evőeszközök iránt; a lakosság ugyanis az infláción okulva, előszeretettel helyezi megtakarított pénzét értékálló tárgyakba.

Az *autóipar*, miután átvergődött az 1926. évi válságon, az elmúlt évben erősen fejlődött. Az új típusok nagy érdeklődésre találtak a közönség körében, ami jó eladási eredményeket hozott, úgyhogy a *produkción* gyors és állandó emelése vált szükségessé. A keresztülvitt üzemegyszerűsítések olyan kalkulációt tettek lehetővé, amely teljesen megfelelt a vevőközönség még mindig alacsony vásárlóerejének.

A *hangszeripar* jó foglalkoztatásra tekinthet vissza. Az elhelyezési viszonyok szemmel láthatóan javultak. A gyártmányok egyharmada exportra került, amely export az egész világra kiterjed.

Az *optikai ipar* helyzete egyáltalában nem volt kielégítő, sőt az többször súlyos válsággal küzdött, ami jobbra a kölcsönös versengésre vezethető vissza.

A *faiparban* a helyzet jó volt, az elhelyezés úgy a belföldön, mint pedig a külföldön terjedelemben

megnövekedett. Jó hatással volt a faipar fejlődésére az építkezés megélénkülése. 1925-ben volt 16.299 faüzem 59.242 munkással.

A *bőrparban* a helyzet csak az év vége felé kezdett jobbra fordulni. A viszonyokat bizonytalanná tette a nyersbőrök óriási hausse-a, amely nyugvópontra nem tudott térni.

A *kémiai ipar* nagyon megérezte a mezőgazdaság válságát, amely mint főfogyasztó az elmúlt évben alig jöhetett tekintetbe. A foglalkoztatási fok erősen az üzemek kapacitása alatt mozgott. Az árak igen nyomottak voltak az elégtelen elhelyezési lehetőségek folytán. 1925-ben 645 vegyi ipari üzem volt s a bennük foglalkoztatott munkások száma 10.260.

Az *élelmiszeriparban* az elhelyezési forgalom fellendülése volt észlelhető. Egyes szakmák kitérő konjunktúrának örvendtek. Az árak általában felfelé emelkedő irányzatot mutattak, amit a fogyasztás simán lehetővé tett. Az élelmiszeripari üzemek száma volt 1925-ben 16.253, ezek 58.640 munkást foglalkoztattak.

A *sörparban* az elhelyezési viszonyok nem alakultak ki olyan kedvezően, mint remélték, miután a fogyasztás a rossz nyár és a sörárak emelkedése miatt lényegesen megcsappant. A komló az elmúlt évben valamivel olcsóbb volt, mint 1926-ban, ezzel szemben emelkedett az árpa és ennél fogva a maláta ára. Az adóterhek a sörparban különösen magasak és elviselhetetlenek, az elmúlt évben a nyersforgalomnak 25%-át tették ki. A württembergi sörprodukción az 1925/26. évben 2·3, az 1926/27. évben 2·4 millió hektolitert tett ki.

Kereskedelem és közlekedés.

A munkanélküliek számának a minimumra való csökkenése s a kedvezőbben kialakult bér és fizetési viszonyok a vásárlóerő és vásárlókedv fokozásához nagyban hozzájárultak. Ennek hatása alatt a *kereskedelmi forgalom* nagyot fejlődött. A kereskedelem helyzetét jótékonyan befolyásolta az a körülmény is, hogy a vidék igénye ma már semmi- ben sem különbözik a városétól.

Erősen fellendült a *hitelüzlet*. A részletre való vásárlás mind nagyobb terjedelmet ölt.

Az *exportkereskedelem* az elmúlt évben a vámai nehézségek ellenére erősen felvirágzott. Egyes szakmák hozzávetőleg elérték a háború előtti kivitel arányait.

Magyarország és Württemberg között a külkereskedelmi forgalom még nem elég élénk, Württemberg az 1927. év folyamán készgyártmányaiból nagyobb mennyiséget tudott a magyar piacon elhelyezni, mint az előző években. Magyarország Württembergben jobbra csak gyümölcsés és baromfi-val szerepelt, mely utóbbiból jelentős tételeket sikerült exportálnia.

Pénzügy.

A württembergi jegybank. A birodalmi bankon kívül az egyes államok jegybankjai is foglalkoznak bankjegyek előállításával és kiadásával. Ez utóbbiak azonban csak a kibocsátó országokra szólnak s csak azokban bírnak érvénnyel. Württembergben a bankjegykibocsátást és annak forgalombahozatalát a württembergi jegybank végzi.

Takarékbetétek. A stabil pénzegység bevezetése óta lassan megindult takaréktökeképződés 1927-ben egészségesen tovább fejlődött. Az egyes takarékpénztáraknál a betétek nagysága az egész vonalon megnövekedett. A kedvező fejlődést az év elejével megindult s az év folyamán kielesedett pénzszűke nem tudta megakadályozni. A takarékbetétek összege 1926-ban 1.265·3 millió és 1927-ben 2.347·8 millió márka volt. Ezek szerint Württembergben a betétek összege az elmúlt évben csaknem 85%-kal szaporodott az 1926. évvel szemben.

Csődök. Németországban az 1927. évben észlelt általános konjunktúra, amely Württembergben

úgy az ipari termelés, mint a kereskedelmi tevékenykedés megélénkítését vonta maga után, kedvező hatását elsősorban a csődök szemmellátható visszaesésében tükrözteti vissza. Míg Württembergben a csődök száma 1926-ban még 569 volt, addig 1927-ben összesen már csak 188 csödeset és 38 kényszeregyesség fordult elő.

Munkapiac.

Az 1927. évi konjunktúrális helyzet elsősorban a *munkanélküliek* számának erős megfogyatkozásában került kifejezésre. Württemberg nem vezet ugyan külön munkanélküli statisztikát, hanem a munkanélküliséget csak a munkásbiztosítóintézetek kimutatásai alapján tartja nyilván: így a munkapiac helyzetéről nem állanak minden tekintetben kielégítő számadatok rendelkezésére, de a meglévő számok is világosan illusztrálják a württembergi munkapiacra az elmúlt évben beállott nagymérvű megenyhülést. Legtöbb volt 1927-ben a munkanélküli február hóban (51.467) és legkevesebb novemberben (2.121).

© IRODALMI SZEMLE ©

Könyvismertetések.

Chronique de livres.

Karl Ihrig: Internationale Statistik der Genossenschaften.

A Magyar Statisztikai Társaság kiadványai 5. sz.
Publications de la Société Hongroise de Statistique, no 5.
Berlin, 1928 XVIII+275 l. — pages.

Résumé. Dans cet ouvrage que la Société Hongroise de Statistique vient de publier en allemand, M. Charles Ihrig essaie d'exposer comment devrait être dressée la statistique internationale des coopératives. La première partie du livre traite l'essence et l'importance de cette statistique et les méthodes à y appliquer; la seconde les types de coopératives, en faisant connaître, d'après d'abondants documents, l'extension du mouvement coopératif. Les en-têtes des tableaux sont traduits en anglais et en français.

*

A Magyar Statisztikai Társaság kiadványsorozatának 5. száma gyanánt jelent meg Ihrig Károlynak, a Társaság tagjának a nemzetközi szövetkezeti statisztikáról szóló németnyelvű munkája. A szerző, aki a szövetkezeti kérdésnek alapos ismerője s a statisztikának jeles művelője, kétségtelenül igen nehéz feladatot vállalt akkor, amikor a nemzetközi szövetkezeti statisztika ma még töretlen mezején kívánta az első kapavágásokat tenni. Aki nemzet-

közi statisztikai kérdésekkel foglalkozott s alkalma volt azokkal az akadályokkal s sokszor áthatolhatatlan nehézségekkel megismerkedni, amelyek e tereumon a kutató elé tornyosulnak, még az olyan jelenségek vizsgálatánál is, amelyekre nézve az egyöntetűsítési törekvések már évtizedek óta igyekeznek a kutató útját egyengetni, tudja igazán értékelni a szerző által végzett munkát. Nemzetközi szövetkezeti statisztikáról oly értelemben, mint ahogy azt a szerző igyekszik megkonstruálni munkájában, a legújabb időkig alig beszélhetünk, úgyhogy e tekintetben a munkát az „úttörő“ jelző joggal megilleti. Mint ahogy a szerző maga mondja „A szövetkezeti statisztika egész területe, mint egy őserdő áll a kutató előtt: hatalmas fák, buja növényzet, de semmi gondozás, semmi rend. Épp ezért az úttörőtől nem szabad azonnal egy széles, járható és biztos út vágását követelni, már egy többé-kevésbé biztos ösvény kijelölése is teljesítménynek tekinthető.“ Ez a teljesítmény pedig egy rendkívül fáradságos munkának az eredménye, mert egy ilyen terjedelmes, különböző helyen szétszórt anyagnak összegyűjtése, rendezése s következtetéseknek a tudományos és gyakorlati élet számára történő felállítása elismerésreméltó munkateljesítmény.